

ŠKOLSTVO

Spolu s triednymi politickými i ekonomickými zmenami, zmenilo sa od základu i školstvo na Kysuciach.

Až do oslobodenia boli to len cirkevné a obecné školy. Obdobie základnej prestavby a rozmach nášho školstva začalo až po oslobodení našej vlasti Sovietskou armádou. Boj za jednotnú školu stal sa kľúčovou otázkou školskej politiky a trval až do Februárového víťazstva pracujúceho ľudu v roku 1948.

V školskom roku 1944/45 sa v tunajších školách nevyučovalo, pretože v škole boli od 29.8.1944 ubytované nemecké vojská. Svrčinovskí učitelia Valach, Sládek, Prišticová, Mazuchová a Hrončová vyučovali v Čiernom, kde denne dochádzali. Až 18.10.1944 učitelia v spolupráci s občanmi Svrčinovca poopravovali a zadovážili aspoň najnutnejšie zariadenie do starých škôl /u Cyprichov/ - na kresbe str. 231 a u Mišov a začali vyučovať svrčinovské deti. Vyučovalo sa striedavo /dvojsmenne/, často prerušovane až do 31. januára 1945, kedy sa pre blížiaci front vyučovanie úplne prerušilo na neurčito. Školské deti mali v tomto roku ozaj dlhé prázdniny. Vyučovať sa začalo až v slobodnej vlasti v novej školskej budove za veľmi zložitých a ťažkých podmienok. Nedostatok, či rozbitý inventár školy, vyučovalo sa bez učebníc a učebných osnov – tu naozaj záležalo na iniciatíve a vyspelosti učiteľov, čo a ako učili. Prirodzene, výsledky vo výchove a vyučovaní boli priamo úmerné tomuto stavu v materiálnom vybavení a kádrovom obsadení škôl vo Svrčinovci. Zlá bola i školská dochádzka žiakov. Prejavil sa nedostatok obuvi, čo hlavne v zimných mesiacoch bolo znateľné. Ďalej to boli rôzne choroby, najmä osípky a šarlach a taktiež vymeškavanie vyučovania pre poľnohospodárske práce /pasenie, práca na poli, či opatrovanie menších súrodencov/.

Roztrieštený školský systém v povojnových rokoch vyhovoval buržoázii a neprajníkom novej Československej republiky, no komunisti a pokrokoví občania obce sa dožadujú štátneho školstva. A táto požiadavka bola vo Svrčinovci uskutočnená až v roku 1945, keď „Školský inšpektorát v Čadci“ výnosom číslo 1704/45 zo dňa 7.7.1945 v zmysle nariadenia SNR zo dňa 6.9.1944 číslom 5/1944, respektíve zo dňa 16.5.1945, číslo 34/45 Zb. SNR školu vo Svrčinovci poštátnil. Názov školy bol stanovený: **Štátna ľudová škola vo Svrčinovci**.

Neskôr výnosom Povereníctva školstva a osvetu v Bratislave zo dňa 12.8.1946, číslo 69 515/46-A-II/4 s platnosťou od 1.9.1946 bola vo Svrčinovci zriadená: **Štátna obvodová meštianska škola** pre katastrálne územie obce Svrčinovec a čiastku katastrálu obce Čierne bez osady Vyšný koniec. Do tohto obvodu boli zahrnuté tieto školy: Štátna ľudová škola vo Svrčinovci – Ústredí, Štátna ľudová škola vo Svrčinovci u Deja a Štátna ľudová škola Čierne – Ústredie.

Komisia, ktorá tento obvod určila bola zvolaná na deň 28.2.1946 podľa paragrafu 6 zákona zo dňa 20.12.1945 číslo 233 Zb. SNR v tomto zložení:

Ján Donoval – predseda komisie /okr. škol. inšpektor v Čadci/

Dr. Valér Šalek – člen /zdravotný referent/

Peter Gandel – člen /technický stavebný znalec/

Šimon Jurišta – člen / predseda MNV vo Svrčinovci/

Dominik Priečko – člen /predseda MNV v Čiernom/

Jozef Valach – člen /pedagóg/

Riaditeľom tejto školy bol menovaný Jozef Valach, ktorý pôsobí vo Svrčinovci ak riaditeľ školy od 6.10.1943 do 31.8.1960. Pochádza z Brezalup, okres Bánovce n/B.

Boj o jednotnú školu definitívne víťazí po Februári 1948, keď v apríli 1949 prijíma Národné zhromaždenie základný školský zákon, ktorý navždy v sústave školstva zakotvil princíp štátnej a jednotnej školy. V tomto období začína rásť materských škôl, všeobecne vzdelávacích, odborných a pedagogických škôl. Vznikajú tiež družiny mládeže, školské jedálne a rozširuje sa sieť detských domovov.

Kvalitatívny rozvoj školstva si žiada i jeho vnútornú prestavbu. Medzníkom tejto prestavby sa stal IX. zjazd KSČ v roku 1949. Tento vytýčil líniu, aby sa všetka mládež, nová inteligencia vychovala na školách v duchu najpokrokovejšieho svetonázoru, v duchu dialektického a historického materializmu. Súčasne zjazd zdôrazňuje, že treba vybudovať sieť škôl a kurzov, ktoré umožnia robotníkom a roľníkom získať vyššie vzdelanie.

IX. zjazdom vstúpilo československé školstvo do druhej etapy, v ktorej sa kvalitatívny rast spojil s vnútornou prestavbou školy. Významnou črtou je rozvoj činnosti organizácie mládeže, Československého zväzu mládeže a pionierskeho hnutia. V nich sa organizuje masová práca s deťmi v rámci záujmových krúžkov.

Ako toto obdobie prežívali učitelia a žiaci škôl vo Svrčinovci dokreslím výpiskami z kroník miestnych škôl.